
MĀRĪTE ROZENFELDE
LSPECPA VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJA,
RTA ASOC. PROFESORE

**”SKOLĒNU DAŽĀDĪBA VISPĀRĒJĀ
IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ: IZAICINĀJUMS
VADĪBAI, SKOLOTĀJIEM, VECĀKIEM.”**

PARADIGMAS MAIŅA PEDAGOĢIJĀ UN MĀCĪŠANĀS DZĪVOT ZINĀŠANU SABIEDRĪBĀ

Visā pasaulē skolas un skolotāji pamazām mācās mainīt domāšanu no tā, ka skolēnam jābūt gatavam skolai, uz to, ka skolai jāspēj būt gatavai ikviena bērna, pusaudža un jaunieša vajadzībām, lai nodrošinātu profesionālu atbalstu izaugsmei un attīstībai.

IZEJAS PUNKTS PĀRMAIŅU RADĪŠANAI IR KOPĪGAS IZPRATNES VEIDOŠANA PAR TO, KA IZGLĪTĪBA IR IEKĻAUJOŠA TAD, JA/KAD:

- visi skolēni un skolotāji tiek uztverti kā līdztiesīgi
- tiek palielināta skolēnu līdzdalība skolas kultūras, mācību un sabiedriskajā dzīvē un samazināta viņu izstumtība no tās;
- skolas kultūra, politika un darbība tiek pārveidota tā, lai tā atbilstu skolas apkaimē esošo skolēnu dažādībai;
- tiek samazināti šķēršļi mācīšanās procesam un līdzdalībai visiem un ikvienam skolēnam, ne tikai tiem, kuri tās vai citas pazīmes pēc tiek ievietoti kategorijā „savādākie” vai “ar speciālām vajadzībām”;
- skolēnu atšķirības tiek uztvertas kā mācīšanos atbalstošs resurss, nevis kā apgrūtināšas problēmas;
- skola vispirms mēģina likvidēt šķēršļus pieejamībai un līdzdalībai, ar ko saskaras atsevišķi skolēni, lai no tā mācītos, un būtu iespējams ieviest pārmaiņas, no kurām labumu gūtu plašāks skolēnu loks;
- tiek uzsvērta skolu nozīme sabiedrības vienotības attīstīšanā un tās vērtību veidošanā, kā arī sasniegumu uzlabošanā;
- tiek veicinātas abpusēji ieinteresētas attiecības starp skolām un vietējo sabiedrību.(Booth,Ainscow,2002)

IEKĻAUJOŠA IZGLĪTĪBA – FILOZOFIJA, KAS MAINA VISU IZGLĪTĪBAS SISTĒMU

- **Iekļaujoša izglītība ir vērsta uz skolēnu**, un tās sākumpunkts ir pats skolēns neatkarīgi no skolas, vecuma un klases. Ņemot par pamatu to, ko skolēns jau zina, skolotājs soli pa solim palīdz virzīties uz priekšu, varbūt lēnāk nekā pārējiem skolēniem, taču ar to pašu mērķi – apgūt dažas pamatprasmes un kļūt par kompetentu, pārliecinātu un pašpaļāvīgu sabiedrības locekli. To skaitā ir ne tikai teorētiskās jeb akadēmiskās zināšanas, bet praktiskas iemaņas un sociāla, emocionāla, fiziska, morāla un garīga attīstība.
- **Iekļaujošu izglītību var saprast:**
  - **kā visu skolēnu klātbūtni** (pieeja izglītībai un izglītības iestādes apmeklēšana),
  - **līdzdalību** (mācīšanās pieredzes kvalitāte no skolēna perspektīvas) un
  - **sasniegumus** (mācību process un izglītības programmas apguves rezultāti) vispārējās izglītības iestādēs (*Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra, 2011*).

Milzīga nozīme ir paša skolotāja attieksmei un nostājai iekļaujošas izglītības aspektā un iekšējai gatavībai iekļaujošas izglītības īstenošanai (*Silverman, 2007*).

ES SKATĪJUMS UN ATZIŅAS

- Lai panāktu, ka skola ir iekļaujoša, ir **vajadzīgs visas kopienas atbalsts, sākot no lēmumu pieņēmējiem līdz galalietotājiem** (izglītojamiem un viņu ģimenēm). Visos līmeņos ir vajadzīga sadarbība, un ieinteresētajām personām jābūt redzējumam par ilgtermiņa rezultātiem, proti, par tiem jauniešiem, kādus „izaudzinās” skola un kopiena. Ir vajadzīga terminoloģijas, attieksmes un vērtību maiņa, atspoguļojot daudzveidības un vienlīdzīgas līdzdalības pievienoto vērtību.
- Lai nodrošinātu saskaņotu pieeju, **nepieciešams izveidot spēcīgas saiknes starp visiem sistēmas līmeņiem** (t. i. starp valsts un vietējiem politikas veidotājiem un izglītības vadītājiem, skolu vadītājiem, skolotājiem, citiem profesionāļiem, izglītojamajiem un ģimenēm).
- **Ir jāizveido tīkli, lai atbalstītu skolu vadītājus kā pārmaiņu aģentus un nodrošinātu, ka viņi īsteno „komandas” pieeju un attīsta pozitīvu atmosfēru un kultūru, kurā ņem vērā visu personālu un izglītojamos.** Šiem tīkliem būtu jāsadarbojas ar vietējiem vadītājiem un kopienas locekļiem, lai analizētu skolas kontekstu un plānotu turpmāko virzību nolūkā attīstīt „stratēģiskās spējas”, tostarp nepārprotami pievēršoties mācīšanās procesam, spēcīgām attiecībām, atvērtai saziņai, koleģialitātei, refleksijai un radošai pieejai problēmu risināšanai.
- **Jāattīsta speciālo skolu nozīme, lai tās kļūtu par resursu centru, ar kura palīdzību palielināt vispārizglītojošo skolu spēju un uzlabot atbalstu izglītojamajiem.** Ir nepieciešams saglabāt un turpināt attīstīt šo resursu centru personāla specializētās zināšanas un prasmes veidos, kas ļautu viņiem atbalstīt skolu personālu (piemēram, sniedzot konsultācijas un sadarbojoties), kā arī nodrošināt specializētu tīklu, kas uzlabos atbalstu visiem izglītojamajiem, piemēram, izglītojamajiem ar reti sastopamiem funkcionāliem traucējumiem.

ES SKATĪJUMS UN ATZIŅAS I

- **Iekļaujošai izglītībai ir nepieciešami tādi papildu resursi kā laiks un nauda, bet katram skolēnam ir jāsaņem tāda izglītība, kādu viņš vēlas.**
- Pēc iespējas agrāk: agrīna diagnostika un iejaukšanās, kā arī proaktīvu pasākumu pozitīvā ietekme.
- Atziņa: efektīvs komandas darbs palielina iespējamību maksimāli agri noteikt un nodrošināt nepieciešamību pēc atbalsta.
- **Nepieciešams saglabāt un atbalstīt specializējušos personālu, bet to izmantot radoši, lai atbalstītu visas skolas praksi, kā arī atsevišķus izglītojamos,** vispārizglītojošajās skolās attīstot elastīgu atbalstu kā „normu.” Jāatzīst, ka būs gadījumi, kad visiem izglītojamajiem būs vajadzīgs „papildu” atbalsts un, ka specializēties personāls joprojām būs vajadzīgs, it sevišķi reti sastopamu funkcionālo trūkumu gadījumos.
- Skolotāja palīgi ir daļa no komandas, strādājot pie atbalsta sniegšanas visiem klasē esošajiem izglītojamajiem, nevis tikai tiem, kuriem ir funkcionāli traucējumi.

ES SKATĪJUMS UN ATZIŅAS II VEICINOT IEKĻAUJOŠĀS IZGLĪTĪBAS IEGUVI IR SVARĪGI UZDEVUMI:

- **darbs ar vecākiem, partnerības shēmu veidošana;**
- izglītības iestādes bāzes attīstīšana, **koncentrējoties uz iespēju sniegt praktisku atbalstu skolēniem**, lai pēc iespējas vairāk vecāku jūtas pārliecināti, ka viņu bērnu vajadzības izglītības iestāde spēj apmierināt;
- izglītības iestādes personāla, vadības, speciālistu, kas strādā ar skolēniem ar speciālām izglītības vajadzībām, **zināšanu un prasmju attīstīšana;**
- **sadarbība** ar visām iestādēm, organizācijām, kuras tiek iesaistītas skolēnu ar speciālajām izglītības vajadzībām izglītošanas procesā. (*Rieser, Peasley, 2000, 6*)

PAŠVALDĪBAS IEKĻAUJOŠAS IZGLĪTĪBAS ASPEKTĀ

- Jau sākot no pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu vidus, daudzi iekļaujošas izglītības īstenošanas procesu pētnieki norāda uz pašvaldībai kopēju speciālistu darba komandu milzīgo nozīmi iekļaujošās izglītības iestādes darbības nodrošināšanā.
- Tāda komanda var būt: kompetenti izglītotāji, speciālisti, sadarbības konsultanti, kas var nodrošināt konstruktīvu vadību un atbalstu direktoriem, skolotājiem un citam izglītības iestāžu personālam, sadarboties ar pašvaldību sociālajiem dienestiem, specializētām un vispārējām izglītības iestādēm.

PAŠVALDĪBU IZGLĪTĪBAS PĀRVALDĒM

- nepieciešams izveidot savu SAC atbalsta komandu pašvaldības teritorijā strādājošo izglītības iestāžu speciālistu, izglītības iestāžu skolotāju, skolēnu, skolēnu ar speciālajām vajadzībām, skolēnu vecāku atbalstam, kā arī skolēnu attīstības veicināšanas, traucējumu korekcijas darbam, jo ne katrā izglītības iestādē dažādu apstākļu dēļ būs iespējams nodrošināt speciālistu piesaisti.
- SAC AK darbā pamatā jāiesaista speciālās izglītības skolotāji, logopēdi, psihologi, kā arī citi speciālisti (piemēram, speciālais pedagogs darbam ar redzes un dzirdes traucējumiem u.c.), ja pašvaldības izglītības iestādēs ir tāda nepieciešamība un ir finansiālās iespējas.
- Izglītības pārvaldes SAC AK komandā vajadzētu tikt iekļautiem speciālistiem, kuri paši ir strādājuši ar skolēniem, kuriem ir speciālās vajadzības, un kuriem ir zināšanas, pieredze darbam un komunikācijai. Arī šie skolotāji papildus jāizglīto (*Jonssons, 2006; Education White paper 6, 2001*) – jo nākotnē šie SAC AK komandas speciālisti būs tie, pie kuriem vajadzības vai neskaidrības gadījumā pēc padoma var griezties iekļaujošo izglītības iestāžu skolotāji un vecāki.

SKOLU ATBALSTA CENTRA ATBALSTA KOMANDAI (SAC AK)

- jāuzņemas pašvaldības iekļaujošās izglītības atbalsta sistēmas darbības koordinātoru pienākumi, ņemot vērā, ka izglītības pārvalde koordinē arī pašvaldības skolotāju metodisko un pedagoģiski medicīnisko komisiju darbību;
- jānodrošina skolotājiem ikdienā pieejams metodiskais atbalsta darbs izglītības pārvaldē;
- arī jāizvirza no SAC AK darbinieku skaita koordinators/ vadītājs, kurš pārzina izglītības iestāžu resursus, situāciju speciālajās, vispārējās, un augstākajās izglītības iestādēs, medicīniskās un sociālās aprūpes iestādēs strādājošos speciālistus, lai vajadzības gadījumā iesaistītu SAC AK darbā konkrētas problēmas risināšanā (*Hanko, 1986*);
- būtu veiksmīgi SAC AK darbībā iesaistīt arī citus cilvēkus no dažādām iestādēm un organizācijām, kas spēj strādāt kopā, kam ir pozitīva attieksme iekļaujošās izglītības īstenošanas jautājumā (*World Health Organization, 2011; Education White paper 6, 2001*);
- nav obligāti šajā grupā iekļaut organizāciju un iestāžu vadību, bet tiem jābūt informētiem (*Apeirons, 2007*);
- SAC AK komandai ir svarīgi attīstīt mobilu, īpaši izglītotu skolotāju komandu, kurā tiek iekļauti pieredzējuši tuvējo speciālo izglītības iestāžu skolotāji (pēc iespējas aptverot lielāku speciālo vajadzību dažādību), kas ir gatavi iesaistīties SAC AK ārpus štata darbā un doties uz izglītības iestādēm, kuras uzsākušas iekļaušanas procesus, lai palīdzētu un konsultētu uz vietas;
- jāveido cieša sadarbība ar vecākiem, cilvēku ar invaliditāti NVO un kopienā balstītās rehabilitācijas komandām;
- nozīmīgi SAC AK darbā iekļaut atbilstoša profila augstskolu un to struktūrvienību mācībspēkus gan konsultatīvajam, gan skolotāju izglītošanas darbam (*UNESCO, 2005/a*);
- SAC AK uzdevums - organizēt skolotāju tālākizglītību un profesionālo pilnveidošanos speciālās izglītības īstenošanas vispārējās izglītības iestādē jautājumos.

IZGLĪTĪBAS IESTĀDES ADMINISTRĀCIJA

- **Jau S. Peterse (Peters, 1999) norāda, ka laba izglītības iestādes administrācija nosaka toni visā iekļaujošajā izglītības procesā.**

Administratoru lomu iekļaujošā izglītības procesa attīstīšanā var skatīties četros aspektos: izglītības iestādes vīzija un darba kārtība, izglītības iestādes struktūra un darba organizācija, personāla apmācība, resursu nodrošinājums darbam.

Administrācijai vajadzētu būt:

- **pozitīvai attieksmei pret iekļaušanu konceptuāli,**
- **jānodrošina skolotāju darbs atbalstošā vidē:** pozitīvi jānovērtē labi strādājošie skolotāji; jāsniedz palīdzība, ja lietas notiek nepareizi un jādod laiks skolotāju mijiedarbībai; skolotāju darba plānošanai; sadarbības problēmu risināšanai; dalībai AK sanāsmēs un materiālu pielāgošanai.
- **Skolotāji, kuriem ir izglītības iestāžu vadības atbalsts, vienmēr ir veiksmīgāki pārmaiņu laikos.** Administrācijai jārada iekļaušanas prasībām atbalstošā vide, jāorganizē personāla izglītošana, profesionālā pilnveide un profesionālās attīstības iespējas (*Expert Panel on Literacy and Numeracy Instruction for Students With Special Education Needs, 2005, 113*).

ATBALSTA SISTĒMA SKOLĀ

- Iekļaujošā izglītība ir komandas darbs – atbildība un pienākums, ko daļa visa izglītības iestāde (*Jonsson, 2006; Mitchell, 2010; Turnbull, Turnbull, Shank, Smith, 2004*).
- Valsts iekļaujošās izglītības atbalsta sistēmas elements – Atbalsta komanda jāveido katras konkrētas iestādes ietvaros, lai ikviens iesaistītais varētu palīdzēt viens otram (*Reid, 2006, 101*).
- Izglītības iestādes AK darbība ir specifisks profesionāļu sadarbības veids, kurā iesaistās audzēkņu problēmas risinājošie izglītības iestādes speciālisti (*Samuseviča, 2012*).
- Iekļaujošās izglītības iestādes atbalsta sistēmas veidošanā ir iesaistīti:
  - **taktiskajā līmenī** – mācību priekšmetu skolotāji, psihologi, speciālie pedagogi, logopēdi u.c. speciālisti, skolēnu vecāki, skolēni;
  - **stratēģiskajā līmenī** – pašvaldību atbildīgie darbinieki, izglītības iestāžu direktori, direktora vietnieki, metodiķi un citi lēmumus pieņemošie cilvēki.

UZSĀKOT IEKĻAUJOŠĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES MĀCĪBU PROCESA VEIDOŠANU,

AK speciālistiem un administrācijai ir:

- **jāanalizē izglītības iestādes skolotāju pamatsagatavotība:** zināšanu, prasmju līmenis darbā ar skolēniem, kuriem ir speciālās vajadzības, kas var būt ļoti atšķirīgas, kolektīvā eksistējošie uzskati, priekšstati par savu un iestādes sagatavotību darbam iekļaujošajā mācību procesā (skolotājiem parasti ir daudz zināšanu un prasmju, kas vajadzīgas, lai mācītu visus skolēnus, bet nav īstas pārlicības par to pareizumu un pielietojumu),
- **jāveic skolotāju profesionālā pilnveide,** kas dotu skolotājiem papildus drošības izjūtu par sava darba pareizību un izpratni, ka iekļaujošā darba prakse ir kaut kas vairāk nekā tikai diferenciācija, ļautu apgūt jaunas darba stratēģijas, iemācīties sadarboties ar visiem iekļaušanas procesā iesaistītajiem, strādāt ar vienu kopējo mērķi vienotā komandā, bet ne kā ierasti, nesot atbildību un liekot akcentu tikai uz sava personīgā darba rezultātiem un kopumā neuzņemoties atbildību.

LAI NOTIKTU EFEKTĪVA AK SPECIĀLISTU, SKOLOTĀJU, VECĀKU UN CITA IZGLĪTĪBAS IESTĀDES PERSONĀLA SADARBĪBA IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ:

- iekļaušanas procesā jāiesaista visi skolēnam cilvēki;
- jāizvēlas visu atzīts un cienīts, uzņemties atbildību un risku spējīgs AK vadītājs,
- jāizveido kopējā izpratne par to, kā AK sadarbosies,
- jāiedrošina ikviens komandas dalībnieks uzņemties atbildību par līdzdalību komandas darbā,
- jānodibina atklāta sazināšanās, pastāvīgi uzturot atvērtas attiecības, un jāatzīst, ka nesaskaņas komandas dalībnieku vidū ir sadarbības procesa sastāvdaļa,
- jāizveido ceļi un paņēmieni, kā konstruktīvi tikt galā ar konfliktiem (*Danielsa, Steforda, 1999; Reid, 2006; Glynis, 2006, 9-11*)

PRODUKTĪVAM SKOLAS AK DARBAM

- Izglītības iestāžu AK jāspēj arī savstarpēji sastrādāties, atrodot laiku diskusijām, supervīzijām, lai nodrošinātu saskaņotu un produktīvu labākās prakses pārņemšanu (*Expert Panel on Literacy and Numeracy Instruction for Students With Special Education Needs, 2005*).
- mācību gada laikā AK vajadzētu regulāri tikties, lai izvērtētu iekļaujošās izglītības īstenošanas norisi izglītības iestādē, izmantojot izmērāmus veiksmes rādītājus, uzraudzīt un mainīt savu plānu (*Kilgore, b.g., 6*).
- Ja tiek dots laiks darbības apspriešanai darbinieku vidū, tiek nodrošināta nepārtraukta darbība mērķu sasniegšanai.

JĀSAPROT, KA AK SPECIĀLISTU SADARBĪBAI, REGULĀRĀM SANĀKSMĒM, IR MILZĪGA NOZĪME,

- **jo tiek apspriestas darbības stratēģijas ar konkrētiem skolēniem un to efektivitāte ar mācību priekšmetu skolotāju un vecāku piedalīšanos** (*Giangreco, Broer, Edelman, 2003, 171*).
- AK nolemjot pielietot jaunu darba stratēģiju, stratēģijas realizētājiem jādod vismaz mēnesi ilgs laiks tās realizācijai, tad atkārtotā sanāksmē jāanalizē iegūtie rezultāti: detalizēts apraksts par pasākumiem, kuri ir izmēģināti, sīka atskaite par skolēna reakciju uz jaunajiem pasākumiem, jāsniedz jebkura jauna informācija, kas iegūta stratēģiju realizācijas gaitā, informācija par jebkurām izmaiņām (piemēram, izmaiņām ģimenes apstākļos, nostājās, kas var ietekmēt intervences efektivitāti), kā arī visiem jautājumiem un neskaidrībām, kas radušās stratēģijas pārbaudes laikā. Ja jaunās stratēģijas bijušas efektīvas, sanāksmes dalībnieki var vienoties par šo stratēģiju turpināšanu attiecībā uz konkrētu skolēnu, bet, ja rezultātus nav sniegušas, notiek darbs pie jaunu stratēģiju izstrādes un izmēģināšanas (*Glynis, 2006, 9-11*).
- AK speciālisti un vecāki lemj par atbalsta pasākumu nepieciešamību, pielietojumu un efektivitāti konkrētu skolēnu mācību procesā (*Giangreco, Broer, Edelman, 2003, 168*).

TELPA SPECIĀLISTU DARBAM

- Izglītības iestādē būtu nepieciešams iekārtot klasi vai vienkārši telpu, kuru var izmantot kā AK tikšanās un darba telpu, vienlaicīgi speciālistu darba telpu un individuālā darba ārpus parastās klases vides telpu – **resursu istabu**.
- Izveidotajai telpai jāatbilst skolēnu specifiskajām problēmām: ja izglītības iestādē iekļauti skolēni ar redzes problēmām, ir jābūt labam apgaismojumam un skaņas aprīkojumam; ja izglītības iestādē iekļauti skolēni ar dzirdes traucējumiem, telpā jābūt skaņas izolācijai, labam apgaismojumam, lai skolēni varētu lasīt no skolotāja lūpām un zīmēm; ja izglītības iestādē iekļauti skolēni ar garīgās attīstības traucējumiem, ir jābūt zemam trokšņu un citu stimulu līmenim, jo tas var traucēt koncentrēties (*Apeirons, 2007; Friend, Bursuck, 2002; Kirk, Gallagher, Anastasiow, 2000; The Utah Education Association, 2009*).
- Resursu istabā skolēnam ar speciālajām vajadzībām var tikt sniegtas individuālas speciālistu konsultācijas, var notikt individuālās nodarbības ar speciālistiem un dažādu mācību stratēģiju individuāla apguve, citiem iesaistītajiem – konsultācijas, izglītošana, supervīzijas, Ak sanāksmes utt. (*Kirk, Gallagher, Anastasiow, 2000*).

IETEKMĒJOŠI FAKTORI

- **Atbalsta skolotāja esamība klasē un tā sadarbība mācību procesā ar priekšmetu skolotāju**

(atbalsta skolotājs (visbiežāk speciālais pedagogs) sniedz profesionālu palīdzību mācīšanas stratēģijas izvēlē un plānošanā; palīdz darbā ar vecākiem, strādā ar iekļautajiem skolēniem ar speciālajām vajadzībām ārpus klases darba laikā, nodrošinot augstas kvalitātes palīdzību un attīstības veicināšanu).

- **Pieeja „skolotājs palīdz skolotājam”, veidojot problēmu risināšanas komandas, kas vērstas uz konkrētu praktisku ieteikumu un stratēģiju izstrādi. Speciālais pedagogs var vadīt šo grupu darbu (Porter, 2001).**

- **Vēl viens aspekts ir finanšu izdevumi, īpaši skolēnu ar speciālajām vajadzībām izglītošanas procesā. S.Peterse (Peters, 1999) uzskata, ka izglītība ir ieguldījums, nevis izdevumi. Sākumā iekļaujošā izglītība parasti maksā vairāk, jo ir nepieciešamas lielākas izmaksas personālam, skolotāju profesionālai pilnveidei, izglītības iestādes ēku renovācijai, tomēr lielākā daļa no šiem izdevumiem ir vienreizēji izdevumi. Līdzekļu trūkums bieži ir šķērslis attīstībai (Wang, 2009, 4).**

- **G.Porters (Porter, 2001) apgalvo, ka iekļaujošās izglītības attīstībā nozīme ir arī zemajam skolotāju darba atalgojumam, kas izraisa to, ka ievērojams skaits skolotāju strādā divos darbos un atsevišķos gadījumos otrs darbs var būt ārpus izglītības nozares. Tomēr otrais darbs kaitē panākumiem, jo laiks, ko patērē skolotājs, lai sagatavotu un plānotu nākamās dienas nodarbības, tiek samazināts. Skolotājs nevar arī pilnvērtīgi piedalīties izglītības iestādes dzīvē: sanāsmēs ar kolēģiem, kuru mērķis ir uzlabot mācību un izglītības iestādes darbu kopumā. Tiek samazinātas arī iespējas skolotājiem tikties un strādāt kopā ar vecākiem.**

SKOLOTĀJI IR GALVENAIS RESURSS LAI SASNIEGTU MĒRĶI IZVEIDOT IEKĻAUJOŠU IZGLĪTĪBAS PROCESU IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ

Pedagoga profesionālā kompetence ir izglītības procesā iegūta un uz zināšanām, pieredzi, vērtībām un attieksmēm balstīta spēja, kas izpaužas prasmēs – gatavībā pedagoģiskai darbībai (*Pliners, Buhvalovs, 2002; North, McKeown, 2005*), kurā ietilpst vairāki mācību procesā saistīti faktori:

- audzēkņu personības, viņu tieksmju, spēju, dotumu attīstīšanas prasmes;
- dziļas sava mācību priekšmeta, metodikas, pedagoģijas, psiholoģijas, tai skaitā arī speciālās psiholoģijas un pedagoģijas, pamatu zināšanas;
- māka veidot savu mācību programmu un sava priekšmeta mācīšanu atbilstīgi skolēna vajadzībām, prasmes darbā ar skolēnu vecākiem;
- prasmes ievērot pedagoģisko ētiku;
- labvēlīga mikroklimata veidošana klasē sadarbībai ar skolēniem un kolēģiem utt.

REALITĀTE

- AK speciālisti izglītības iestādēs strādā nesaskaņoti, jo nav ieplānots, bet bieži arī, neiespējams laiks, kad AK komanda varētu kopīgi izstrādāt, plānot pasākumus, analizēt darbu, u.c.;
- Latvijā (ne Rīgā un Pierīgā) reti kurās izglītības iestādēs strādā speciālie pedagogi uz tādu slodzi, lai spētu tiešām palīdzēt skolēniem un skolotājiem, tāpat nav pedagogu palīgu; skolas vadība izvēlas kādu vienu no speciālistiem un no tā prasa visu problēmu risinājumu;
- Vecāku neiesaistīšanās vai pretdarbība, tiek aktualizētas veselo bērnu tiesības;
- Skolotāju sastāva maiņas jautājums: ko ar ko aizstājam?
- Skolotāju izglītošanas jautājums (visiem viens vai diferencēts saturs);
- Skolotājs mācīsies strādāt kompetenču pieejā, kas tobrīd notiks ar skolēniem, kuriem ir speciālas izglītības vajadzības?

PALDIES PAR UZMANĪBU!

E-pasts: marite.rozenfelde@inbox.lv

marite.rozenfelde@rta.lv

Tel. +371 26480404